

VLEERMUIZENONDERZOEK

JOHANNES POSTWEG 9

TE NAGELE

Ecologie

Rapportage vleermuizenonderzoek

Johannes Postweg 9 te Nagele

Opdrachtgever	KWS Benelux B.V. Johannes Postweg 8 8308 PB Nagele
Rapportnummer	14387.005
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	10 september 2021
Vestiging	Overijssel Wilhelm Röntgenstraat 7a 8013 NE Zwolle 088 - 5001600 zwolle@econsultancy.nl
Opsteller	De heer E.A. Tiemersma, BSc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	De heer G.J. Assink, BSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek. Het onderzoek betreft echter een momentopname en geeft een inschatting van de aanwezigheid van beschermde soorten op de onderzoekslocatie. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is nooit met zekerheid uit te sluiten. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	4
3	RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK.....	4
4	ONDERZOEKSMETHODIEK	5
5	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	6
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	7
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	8

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van KWS Benelux B.V. opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend ecologisch onderzoek aan de Johannes Postweg 9 te Nagele.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de sloop van een woonhuis.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan Wet natuurbescherming die Econsultancy in januari 2021 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 14387.003, versie D1).

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 150 \text{ m}^2$) ligt aan de Johannes Postweg 9, circa 3 kilometer ten noorden van de kern van Nagele.

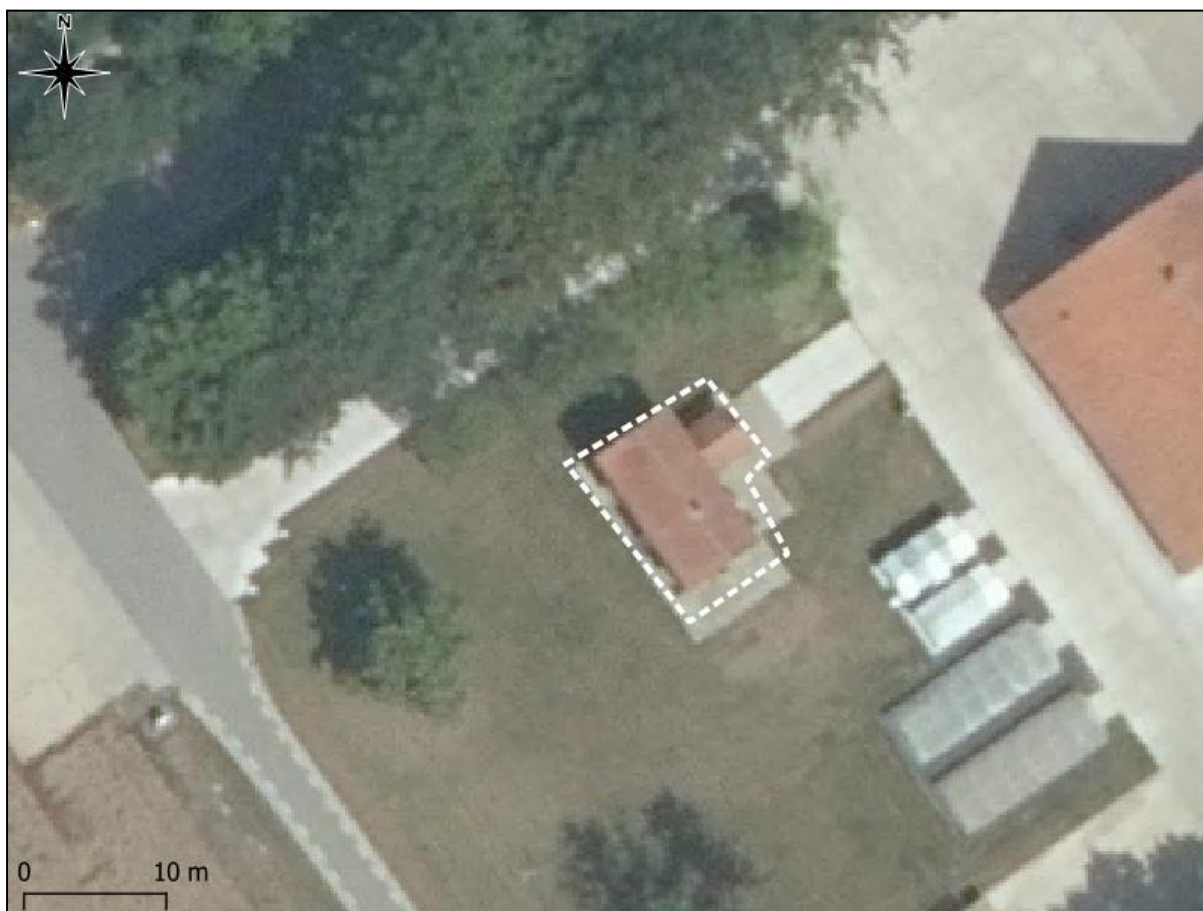
Volgens de topografische kaart van Nederland zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 177.560$, $Y = 520.440$.

Figuur 1. Topografische ligging onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een woonhuis. Het dak van het huis is voorzien van dakpannen. Daarnaast bestaat de onderzoekslocatie voornamelijk uit gemaaid gras en verharding. De onderzoekslocatie wordt begrensd door bomenrijen en afwateringsloten.

De onderzoekslocatie is gevestigd te midden van agrarische percelen. De onderzoekslocatie maakt deel uit van een groter complex dat toebehoort aan KWS Benelux BV. Op het erf direct rond de onderzoekslocatie staan diverse opstallen en beplanting (windsingels). De bebouwing bestaat uit vier schuren waarvan drie in gebruik zijn als opslag van landbouwmachines en één als werkplaats. Aan de overkant van de Johannes Postweg is het kantoor gevestigd met daarnaast broeikassen en een bedrijvenpand. Direct te westen van de onderzoekslocatie is een woning met tuin gevestigd (Johannes Postweg 7). Ten noordwesten loopt de snelweg A6.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en de directe omgeving.

Figuur 3. Woonhuis gezien vanaf het westen.

Figuur 4. Woonhuis gezien vanaf het noorden.

Figuur 5. Woonhuis gezien vanaf het zuidwesten.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens op deze locatie de komende jaren uit te breiden en daarvoor zullen de bestaande opstallen (waaronder het woonhuis) worden gesloopt. Ook de windsingels zullen hiervoor worden verwijderd. In figuur 6 is een overzicht weergegeven hoe de toekomstige situatie op en rond de onderzoekslocatie eruit zal komen te zien.

Figuur 6. Toekomstige situatie op en rond de onderzoekslocatie (bron: KWS, 2021).

3 RESULTATEN VOORGAAND ONDERZOEK

De conclusie uit de quickscan Wet natuurbescherming die Econsultancy in mei 2020 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 14387.003, versie D1) is als volgt:

De openingen langs de overstek van de woning kunnen dienen als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten als de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Deze soorten kunnen het gebouw in principe gebruiken als zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats, paarverblijfplaats en individueel winterverblijfplaats. Hier dient nader onderzoek uitgevoerd te worden om vast te stellen of deze soorten aanwezig zijn op de onderzoekslocatie.

Op basis van de resultaten van de quickscan is het advies naar voren gekomen om aanvullend onderzoek uit te voeren naar gebouwbewonende vleermuizen.

4 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor het onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen zijn in de periode half april tot oktober in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie januari 2021), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken, is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functies noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Het totaal aantal veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van twee waarnemers (voor de veldbezoeken ten behoeve van de zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen). Met vijf bezoeken omtrent deze soortgroep is voldoende zekerheid verkregen over de functie van de onderzoekslocatie.

Voor het onderzoek wordt gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson D240x). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitend kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

Tabel I bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

		februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen	tijdstip	-	1 x ochtend & 2 x avond*				-	2 x avond	
	datum		23 juni, 13 & 26 juli 2021					18 aug & 7 sep 2021	
	functie		Zomer- & kraamverblijf					paar/baltsverblijf	

* Het onderzoek is door twee personen uitgevoerd.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 11 °C. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag, anders dan een lichte motregen.

Tabel II. Omstandigheden aanvullende onderzoeken vleermuizen

Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
23 juni 2021	22:03 - 00:03	11 °C	Onbewolkt, droog, 3 Bft.
13 juli 2021	21:55 - 23:55	19 °C	Bewolkt, droog, 3 Bft.
26 juli 2021	03:47 - 05:47	15 °C	Bewolkt, droog, 2 Bft.
18 augustus 2021	22:14 - 00:15	16 °C	Bewolkt, droog, 3 Bft.
7 september 2021	21:15 - 23:15	19 °C	Helder, droog, 2 Bft.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

Zomer-/kraamonderzoek

In het voorjaar en de zomer van 2021 is door middel van drie bezoeken onderzocht of de bebouwing een functie heeft als zomer- of kraamverblijfplaats voor vleermuizen. Er zijn tijdens meerdere veldbezoeken foeragerende gewone dwergvleermuizen langs de bomenrijen rond de onderzoekslocatie, en enkele langsvliegende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers rond de onderzoekslocatie waargenomen. Gedurende géén van de onderzoeken zijn in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen, wat er op duidt dat er geen zomer- of kraamverblijfplaatsen van vleermuizen in de bebouwing op de onderzoekslocatie aanwezig zijn.

Paar-/baltsonderzoek

In het najaar van 2021 is door middel van twee veldbezoeken onderzocht of de onderzoekslocatie gebruikt wordt als paar- of baltsverblijf voor vleermuizen. Hierbij is met name gelet op baltsgedrag van gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen die hun territorium afbakenen en doormiddel van het produceren van sociale geluiden vrouwtjes naar hun verblijfplaatsen proberen te lokken om te paren. Tijdens beide veldbezoeken zijn enkele foeragerende en langsvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Tijdens het tweede veldbezoek werden enkele sociale roepen van de gewone dwergvleermuis waargenomen langs de bomenrij op de Johannes Postweg. Het gaat hier waarschijnlijk om een baltsend mannetje die incidenteel aanwezig was. Dit individu toonde ook geen binding met de te slopen bebouwing op de onderzoekslocatie. Gedurende géén van de baltsrondes zijn in- of uitvliegende vleermuizen of baltsende mannetjes die binding vertoonde met de bebouwing waargenomen, wat er op duidt dat er geen balts-/paarverblijfplaatsen van vleermuizen in de bebouwing op de onderzoekslocatie aanwezig zijn.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

Alle vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Wet natuurbescherming ondergebracht in artikel 3.5. De verboden handelingen die van toepassing zijn op de vleermuizen betreffen het opzettelijk verstoren, doden of vangen van de dieren en het beschadigen of vernielen van de rust- en voortplantingsplaatsen.

In het plangebied zijn op basis van het vleermuisonderzoek in 2021 geen beschermde functies voor vleermuizen aangetroffen. Aangezien het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het vleermuisprotocol 2021, mag daarom worden aangenomen dat de bebouwing op de onderzoekslocatie niet in gebruik is door vleermuizen. Bij de sloop van de bebouwing zal daarom geen overtreding plaatsvinden van de Wet natuurbescherming. De werkzaamheden mogen daarom worden uitgevoerd zonder verdere maatregelen te treffen.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van KWS Benelux B.V. een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd aan de Johannes Postweg 9 te Nagele.

Het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de sloop van een woonhuis.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens op deze locatie de komende jaren uit te breiden en daarvoor zullen de bestaande opstallen (waaronder het woonhuis) worden gesloopt.

Functie onderzoekslocatie voor beschermde soorten

Uit het verrichte onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen is gebleken dat er geen beschermde functies voor deze soorten aanwezig zijn op de onderzoekslocatie.

Conclusie

Gezien het ontbreken van beschermde functies voor gebouwbewonende vleermuizen op de onderzoekslocatie, kan gesteld worden dat er geen aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn en dat er geen sprake is van een overtreding op de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soortgroep.

Aanbeveling

Ondanks dat er tijdens het aanvullende onderzoek geen verblijfplaatsen van vleermuizen zijn aangetroffen, is het mogelijk dat er in de toekomst alsnog een of meerdere vleermuizen besluiten de te slopen bebouwing te gebruiken als verblijfplaats. Om risico te verminderen kan daarom besloten worden om de bebouwing ongeschikt te maken voor vleermuizen. Ongeschikt maken kan op twee manieren: door de kantpannen van het dak te verwijderen (figuur 7) zodat er tocht ontstaat onder de dakpannen en in de spouwmuur. Dit wordt echter afgeraden als de woning nog in gebruik is vanwege mogelijke lekkage. De tweede manier is doormiddel van het aanbrengen van 'exclusion flaps' en vulschuim om gaten en spleten te dichten (figuur 8).

Figuur 7. Ongeschikt gemaakt woonhuis.

Figuur 8. Aangebracht vulschuim en exclusion flaps (bron: Unitura, 2021)

Econsultancy
Zwolle, 10 september 2021

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Een mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of voortplantingsplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

